

Українська народна прозова творчість. Видання 2-е. (Упорядкування Бріциної О. Ю., Довженок Г. В., Мишанича С. В.). — К., 1998. — 460 с.

Клименко О. О. Виставка витинанок Зінаїди Косицької. Буклет. — 1998.

Окрім того, опубліковано 203 статті, проведено 4 тематичних цикли теле- і радіопередач, прочитано ряд лекційних курсів у вузах та наукових закладах України та інших держав (Росії, Німеччини, Польщі, Угорщини, Болгарії, Югославії), значну кількість окремих лекцій.

Важливою ділянкою видавничої та науково-організаційної роботи Інституту є забезпечення виходу журналу "Народна творчість та етнографія" (головний редактор Костюк О. Г.), якому належить важлива роль у організації та проведенні народознавчих досліджень в Україні. В журналі постійно друкуються статті з актуальних проблем фольклористики та етнології. На сторінках журналу виносяться інформація про науково-організаційні заходи в Україні, Інституті мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського, Українській асоціації етнологів. Журнал надає свої сторінки вченим-українознавцям, що працюють за межами України.

Український фольклорно-етнографічний центр, що діє при Інституті, продовжував видання газети народознавчого спрямування "Жива вода" (редактор Чередниченко Д. С.). Видано 12 чисел газети, на шпальтах якої було вміщено чимало інформації про новини й здобутки в галузі фольклорно-етнографічних досліджень. Співробітник Інституту

Дмитренко М. К. продовжив видання газети "Народознавство" та "Бібліотеку "Народознавства"" при ній.

Фінансові можливості Інституту суттєво вплинули на експедиційну роботу. Однак все-таки вдалось здійснити 5 експедицій до різних регіонів України для роботи над плановою темою "Екологія національної культури".

У 1998 році Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського зберіг науковий потенціал, не звузив напрямки та обсяги наукових досліджень. На жаль, відсутність будь-яких інших статей фінансування, окрім зарплати (до того ж у неповному обсязі), спричинило поглиблення дії негативних факторів, вплив яких уже спостерігається, та основні наслідки ще попереду. Мова йде насамперед про стан наукової бібліотеки Інституту, яка змогла поповнитись лише 91 закупленою книгою та помітно скоротила передплату газет та наукової періодики. Зведення до мінімуму експедиційних досліджень вкрай негативно позначається на джерельній базі народознавчих студій, а також супроводжується безповоротною втратою для науки фольклорної спадщини, матеріальної та духовної традиційної культури. Рівень фінансування призвів до майже цілковитого призупинення видавничої діяльності Інституту. Щоб виправити таке становище, необхідні результативні дії Президії НАН України та уряду України, спрямовані насамперед на забезпечення належного фінансування всіх напрямків діяльності Інституту та інших інститутів Відділення ЛММ.

Ірина Славська

КОНФЕРЕНЦІЯ НАРОДОЗНАВЦІВ У ДРОГОБИЧІ

29—31 жовтня 1998 року в Дрогобичі відбулася Міжнародна наукова конференція "Етнос. Культура. Нація", присвячена актуальним проблемам українознавства. Організаторами цього форуму стали Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, Інститут народознавства НАН України та кафедра українознавства Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка. На запрошення до участі у конференції відгукнулися провідні дослідники народної творчості, етнографи, лінгвісти, літературо- та мистецтвознавці з бага-

тьох навчальних та науково-дослідних закладів України, молоді науковці, аматори. У засіданнях взяли участь такі авторитетні вчені, як доктор історичних наук, професор С. В. Павлюк, доктор історичних наук, професор Ю. Г. Гошко, доктор мистецтвознавства І. М. Юдкін-Ріпун. Майже сім десятків українознавців зібралися в Дрогобицькому педуніверситеті, щоб виступити з доповідями і повідомленнями, взяти участь у дискусіях і просто поспілкуватися.

Вступним словом конференцію відкрив проректор з наукової роботи ДДПУ В. П. Яцишин. Він подякував присутнім за участь у

роботі цього представницького наукового форуму та побажав учасникам успіхів. З привітальною промовою виступив голова оргкомітету конференції, декан психолого-педагогічного факультету ДДПУ Мирослав Грицик. Від імені Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України до гостей звернувся Богдан Сюта.

Пленарне засідання відкрив кандидат педагогічних наук, професор Омелян Вишневецький, чия доповідь "Українознавство як чинник виховання" викликала широкий резонанс серед учасників конференції. З великою увагою була заслухана доповідь кандидата мистецтвознавства, старшого наукового співробітника ІМФЕ ім. М. Т. Рильського Б. Сюти, у якій було охарактеризовано деякі політичні реалії в народних піснях південно-східної України XIX ст. З виступу доцента кафедри українознавства ДДПУ Мирослава Грицика присутні дізналися про історичні умови розвитку західноукраїнської фольклористики у другій половині XIX ст. Обидві доповіді, базуючись на вельми актуальному для західноукраїнського регіону матеріалі, викликали неабияке зацікавлення серед слухачів і започаткували плідну дискусію.

Активне обговорення українознавчих проблем тривало на засіданнях шести секцій, які відбувалися наступного дня. Так, на секційному засіданні "Актуальні проблеми культури та мистецтва" питання теоретичного характеру тісно перепліталися у доповідях з фактологічними. Зокрема, Ізоolda Яхно з Донецька свої спостереження щодо такого феномена українського вжиткового мистецтва як вереміївські рушники та сорочки-вишиванки південно-східної України проілюструвала довершеними наочними зразками, власноручно зібраними дослідницею-аматоркою. Традиції орнаментування українських мальованих весільних скринь простежила у своєму виступі Марина Юр (Київ). Не менш цікавими та змістовними були доповіді гостей з Києва Олега Омеляна та Ірини Савчин. У повідомленні Людомира Філоненка порушувалася важлива проблема дослідження джерельної бази та вивчення життя і творчості видатного музичного і громадського діяча, композитора, піаніста і педагога В. Барвінського.

У рамках конференції працювала також філологічна секція, на якій було виголошено ряд доповідей, присвячених різноманітним аспектам етнічної своєрідності української філології. Зокрема, проблеми національної закоріненості лінгвопоетики розглядали у своїх доповідях Надія Грицик та Марія Фе-

дурко (Дрогобич), Наталія Дашенко (Тернопіль). Галина Сюта з Києва висвітлила новий стилістичний аспект поезії авторів наймолодшого покоління, розглянувши "антипоетичність", розкутість їх стилю в контексті національної мовної естетики українців. Окремі типово українські лінгвістичні явища було проаналізовано в повідомленні дрогобичанок Оксани Кушлик та Лесі Цвірчак. Неабияке зацікавлення викликала також доповідь доцента Стефанії Панцьо (Тернопіль), у якій йшлося про лемківські пісні як джерело збереження діалектних особливостей сучасної мови. Жваві дискусії розгорталися на секції "З царини фольклористики". Так, наприклад, неабияку увагу присутніх привернула актуальна, на нашу думку, доповідь Миколи Долгова (Дніпропетровськ) про етнічну культуру українців Сумщини. До проблеми символіки малодосліджених рослинних образів в українській народнопісенній творчості звернулася у своєму виступі Ірина Грицик (Київ). Міркуваннями щодо фольклорності стрілецьких пісень Л. Лепкого поділилася Оксана Кузьменко зі Львова. Значний інтерес викликала також доповідь Лідії Яцків (Дрогобич) про коліскові пісні з домінуючим образом матері. Галина Виноградська зі Львова здійснила успішну спробу визначення семантики і функцій архаїчних елементів подільських зажинків, тоді як її краянка Оріся Фружинська розповіла про архетипні ідеї давньої гаївкової верстви.

На окремій секції вчені і педагоги розглядали проблеми і перспективи викладання українознавчих дисциплін у вищих і середніх навчальних закладах. Тут були виголошені інформативні доповіді луганчанки Олександри Крюкової, а також дрогобичан Тетяни Білан, Марії Чепіль, Йосипа Даниляка та інших учасників конференції.

Не менш цікавою і насиченою була робота секцій "Краєзнавство в контексті світового народознавства" та "Народознавчі традиції в Україні: історія і сучасність". Зокрема, варто наголосити на важливості результатів етнопсихологічних досліджень, оприлюднених Оксаною Кісь (Львів) та Ганною Горинь (Львів) і присвячених проблемам стосунків між батьками та дітьми в контексті традиційної культури українців. Пізнавальними були також етнографічні розвідки М. Гладкого (Дрогобич) та Уляни Мовної (Львів).

На заключному пленарному засіданні було підведено підсумки роботи конференції: голови секцій охарактеризували виголошені доповіді, відзначивши найцікавіші та найбільш резонансні повідомлення. Було прийнято рішення опублікувати найвагоміші з них окремою збіркою. По закінченні роботи

конференції відбувся великий концерт, організований силами викладачів і студентів-народознавців психолого-педагогічного факультету ДДПУ ім. Івана Франка.

Загалом слід відзначити високий науковий та організаційний рівень конференції, що значною мірою завдячує активним зусиллям голови оргкомітету, декана психолого-педагогічного факультету, кандидата філологічних наук Мирослава Грицика та його однодумців-членів оргкомітету та кафедри українознавства Дрогобицького педуніверситету.

І вельми доречною видається думка, висловлена на заключному засіданні, про те, що проведення комплексних наукових конференцій на регіональному рівні з таким широким представництвом та глибиною і актуальністю висвітлюваної проблематики є сьогодні необхідною формою науково-методичного спілкування. І слід сподіватися, з часом вони стануть не поодинокими явищами, а традиційними науковими форумами українознавців.

Київ

Георгій Лебедєв

ПАМ'ЯТІ ДОСЛІДНИКА НАРОДНОЇ АРХІТЕКТУРИ МУСІЯ КАТЕРНОГО

16 березня 1998 року на 86 році життя помер Мусій Тимофійович Катерного — архітектор, художник, мистецтвознавець, педагог, активний автор журналу “Народна творчість та етнографія”, почесний професор української Академії Мистецтв.

Його життєвий шлях був нелегким. Селянський хлопець-сирота сам прокладав собі дорогу в люди. 1940 року успішно закінчив архітектурний факультет Київського художнього інституту. Одержав диплом архітектора-художника. Його вчителями були В. Заболотний та В. Кричевський. Того ж року його дипломний проект дістав першу премію на всесоюзному огляді-конкурсі дипломів художніх будов у Москві. Перед молодим вельми талановитим архітектором відкрилися широкі перспективи самостійної творчої роботи. Але скористатися цим завадила війна 1941—1945 років (оборона Києва, тяжке поранення і тривале лікування).

Мусій Тимофійович повернувся до Києва. При Академії архітектури закінчив одноіменний інститут, а 1948 року захистив дисертацію і одержав вчений ступінь кандидата архітектури. Працював у проектних організаціях Києва.

Ще в дисертаційному проекті Природно-історичного музею України в Ботанічному саду Академії наук УРСР виразно виявилось прагнення автора до синтезу архітектури і монументально-декоративного мистецтва, до всебічної злагодженості, мистецької досконалості, витоками якої є оригінальні здобутки архітектури минулого. Постійним джерелом творчого натхнення Мусія Тимо-

фійовича було вітчизняне народне мистецтво — його прийоми, мотиви і форми. Творче використання здобутків класичного зодчества і народного мистецтва яскраво виявилось в Павільйоні тваринництва (оформлено на початку 1950-х років, співавтор Я. Ковбаса) на Виставці передового досвіду в народному господарстві УРСР в Києві (тепер Національний виставочний центр). Саме цей досвід набув розвитку в декоративно-кольоровому вирішенні забудов м. Нової Каховки. Мусій Тимофійович разом з художником Григорієм Довженком прикрасили однотипні цегляні будинки різьбленими барвистими порталами і декоративними вставками. Внаслідок цього забудови міста набули привабливого, мальовничого і національно-своєрідного вигляду.

Мусій Тимофійович проектував комплекс гідротехнічних споруд у Запоріжжі (1951—1952), брав співавторську участь у конкурсному проектуванні станції Московського метрополітену “Київська — кільцева” (1952, проект колективу М. Северова) і станції Київського метрополітену “Комсомольська” (тепер “Чернігівська”). Проект групи М. Северова відзначається тим, що у створенні художнього образу підземного перонного залу широко застосовані ліпний орнамент і панно з історії України, ритмічним рядом розміщені в місцях прилягання сплетінь до опорних пілонів. Цей прийом оздоблення будівель творчо запозичений в українському зодчестві минулого.

Народне мистецтво було не лише джерелом творчої наснаги Мусія Тимофійовича, а